

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

15 Vtrùm coniunx poßit omnia vota coniugis irrita reddere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Respondeo, Hæc eodem modo irritari posse. Ita sentit Silu. Votum. 4. q. 2. & Religio 2. n. 15. ex Panormit. in cap. Scripturæ 4. de voto & voti redemp. Nauar. num. 67. Sotus lib. 7. quæst. 3. ar. 2. Ratio est, quia omnia vota impuberu habent tacitam conditionem ex dispositione Iuris, ob ætatis illius imprudentiam, quæ in omnibus illorum votis locum habet. Idem dicendum de votis Religiosorum, quæ referuntur ad tempus, quo non fuerunt Prælati; quia hæc vota in fauorem Religionis similem conditionem habent, vt antè dictum est, & tenent Auctores prædicti.

85
Vota pu-
berum.

Dico Secundo, Vota puberum, (id est, quæ nuncupata sunt post annum 14. impletum in mare, & 12. in femina) non possunt à parentibus irrita reddi, nisi quatenus disciplinae familiae, & patriæ potestati obtinent. Horum enim vota solum subsunt parentibus ratione materiae, non ratione dominij in voluntatem. Itaque votum Religionis, castitatis, sacrorum Ordinum, certarum precum, confessionis, communionis, & similia, irritari non possunt. Secus de votis ieiuniorum, præsertim multorum, peregrinationum, & similibus; quia hæc ad gubernationem domesticam pertinent. Realia quoque irritari possunt (nisi fortè habeant bona castrensia vel quasi castrensia) non solum à parente, sed etiam à curatore vsque ad vigesimum quintum ætatis, quia antè illud tempus non habent administrationem. Ita Siluest. Votum. 4. q. 2. Nauar. num. 64. Lopez c. 47. & alij. secus tamen est de votis realibus relatis in tempus, quo erunt sui iuris: quia non officium administrationi curatorum.

86
Vota ser-
uorum.

Dico Tertio, Vota seruorum seu mancipiorum irritari possunt à domino, quatenus eius obsequio possunt esse impedimento, vt votum peregrinandi, recitandi horas canonicas. Si ante seruitutem, cum essent sui iuris, emissa sint, non possunt irritari propriè, sed suspendi. Si non impediunt, non possunt, vt votum castitatis, votum se non inebriandi, signandi se cruce, commendandi se Deo, &c. & omnia illa, quæ referuntur ad tempus finitæ seruitutis.

Voti serui
completis
tempus li-
bertatis &
seruitutis.

Petes, Quid si ad vtrumque tempus referatur, vt si seruus voueat toto tempore vitæ recitare officium diuinum. Siluest. Votum. 4. q. 2. §. Quintum. putat tale votum posse simpliciter à domino irritum reddi, sicut professio viri inuita vxore facta, est ita irrita, vt ne post mortem quidem illius teneatur ad Religionem redire; vt patet cap. Quidam, de conuers. coniugar. & cap. Placet nobis. eodem.

Sed verius est, non posse irritari nisi pro tempore, quo domino erit subiectus; quia solum illo tempore potest domino obesse: nihil autem ad dominum pertinet, quid postea acturus sit.

Ad argumentum Siluestri Respondeo, Qui profitetur inuita vxore, non obligatur post mortem ingredi: quia id nullo modo promisit aut intendit; non enim mens ipsius erat, vt si nunc impediretur, teneretur ingredi vxore mortua, iam tenex factus. Neque dici potest, eum teneri ratione professionis; quia hæc iure fuit inualida, vxore nolente consentire: nemo enim potest donare quod est alterius. Vnde etiam non tenetur ad paupertatem & obedientiam Prælati; quia hæc non habent locum nisi in Religione; nec alia ratione intendit se ad illa obstringere. Ad castitatem ta-

men tenetur ex interpretatione Iuris, quia hanc vouere poterat inuita vxore. Vnde Ius præsumit illum voluisse hanc absolute vouere. itaque non potest petere debitum: & post mortem vxoris non potest aliam ducere. Secus tamen in conscientia, si non fuit animus se obstringere ad castitatem nisi in statu religioso. quia promissio non obligat vltra intentionem promittentis. Tenetur tamen petenti reddere; quia contrarium promittere non poterat sine ipsius consensu. at ille, de quo agimus, directè vouet facere perpetuò, id est, in seruitute & post. vnde potest tenebitur voto; quia nemini obest: sicut ille. post mortem vxoris tenetur seruare continentiam.

DUBITATIO XV.

Utrum coniunx possit omnia vota
coniugis irrita reddere.

Notandum est, vota coniugum, de quibus hîc ⁸⁷ agitur, posse esse emissa vel ante coniugium initum, vel post coniugium ante consummationem, vel matrimonio iam consummato. Rursum, vel eo tempore quo coniunx iam est sui iuris, vt quando aliter commisit adulterium, aut damnatus est hærescos, vel quando coniugi est obnoxius. Denique vel ita sunt emissa, vt sint exequenda constante matrimonio, vel collata sunt in contemptu, quo vouens erit sui iuris.

His positis, multi DD. sentiunt maritum posse irritare omnia vota vxoris constante matrimonio ^{Maritum} emissa, & implenda; sicut Prælati potest irritare ^{posse omnia} omnia vota Religiosi, & parens omnia vota ^{irritare.} puellæ impuberis. Ita expressè videtur tenere D. Thomas qu. 88. artic. 8. ad 3. *Nullum*, inquit, *votum Religiosum est firmum, nisi sit de consensu Prælati: sicut nec votum puellæ existens in domo, nisi sit de consensu patris; nec vxoris, nisi sit de consensu viri.* Idem docent Panormit. in cap. Charissimus. 11. num. 5. de conuers. coniugar. Sotus lib. 7. de Iustitia qu. 3. art. 1. Abulenti in cap. 30. Numerorum, qu. 80. Lopez p. 1. cap. 47. dicit esse latistatam. Eandem vt probabilior tenet Sancius libro 9. disput. 39. & citat pro ea multos recentiores viros doctissimos. Probatur Primò, Quia vir est caput vxoris in omnibus præterquam in actu coniugali. ad Ephes. 5. *Mulieris viris suis subiecta sint, sicut Domino; quoniam vir est caput mulieris, sicut Christus caput est Ecclesie. sicut Ecclesia subiecta est Christo, ita & mulieris viris suis in omnibus.* Secundo, probari potest ex D. Augustino q. 59. super Numeros, & Scriptura ipsa c. 30. Numerorum. Nam eodem modo loquitur de voto vxoris, & puellæ quæ est in domo parentum; & vult neutram vllò voto teneri, si ille cui subsunt contradixerit. Tertio, Quia consentaneum erat, Deum ita constituere ob leuitatem, inconstantiam, & imprudentiam sexus muliebris, qui se facile votis impleat.

Hæc sententia est satis probabilis, & ex ea sequitur Primò, maritum etiam irritare posse votum ⁸⁸ continentia vxoris suo consensu factum. excipe ta- ^{Est proba-} ^{bilis.} ^{In voto} ^{continentia.} men nisi ipse expressè cesserit iure petendi; aut nisi mutuo consensu & ex pacto vtrumque sit emissum, vt infra dicitur. Confirmari potest ex loco illo Num. 30. Nec obstat, quòd ibi agatur de votis abstinentia: quia votum continentia est votum absti-

abstinentiæ, vt docet Panormitanus in d. c. Charissimus, num. 5. idque probat ex cap. 24. Si tu abstines. 27. quæst. 2. ergo cum Ius diuinum & humanum det marito plenum ius in votis abstinentiæ, etiam dat in voto continentiæ. Confir. Quia vxor subiecta est viro non solum ratione materiæ, sed etiam ratione directionis voluntatis; ne nouis obligationibus sese sua imprudentia & leuitate implicet, etiam circa materiam viro non subditam.

In voto de necessariis.

Secundò, Polle etiam irritare votum de rebus necessarijs seu præceptis, vt de non mentiendo, non fornicando, de audiendo Sacro, & familia: ob eandem causam, quia subest illi quoad directionem voluntatis.

In voto relato in futurum.

Tertiò, Idem dicendum quando executio voti refertur in tempus, quo nec materia nec persona erit coniugi subiecta. Sufficit enim vt eo tempore quo votum fit, persona sit plenè subiecta: tunc enim obligatio contrahitur, ac proinde à marito pendet eius confirmatio vel irritatio. Nec refert etiam si sit votum castitatis vel Religionis; nam eadem est ratio, vt supradicti Auctores docent.

Hæc sententia, vt dixi, in praxi est probabilis.

89 Contrarij verius.

Verùm contraria videtur verior & probabilior. Ea tantum vota vxoris à marito irritari posse, quæ vel iuri eius incommodant, vel ad familiæ administrationem pertinent. Ita expressè docet Angelus, Votum, 2. num. 8. Siluest. Votum, 5. num. 2. & 3. Nauarrus cap. 12. Enchiridij, num. 64. citans Angelum & Siluestrum, idem docet D. Antoninus p. 3. tit. 1. cap. 22. in principio, & passim Canonista.

Probatur Primò, Quia vxor non est subiecta viro, sicut subditus Prælato, aut impubes patri, sed sicut focia minor maiori. Nec est ea iudicij tenuitate, vt in omnibus à viro dirigi debeat, sicut impubes à patre. Secundò, Quia si tanta esset subiectio vxoris erga virum, id proueniret ex Iure illo quod habetur Numerorum 30. vnde Doctores hanc sententiam maximè probare solent, sed hoc Ius est carimoniale vel iudiciale, pertinens ad politiam illius populi; ac proinde cessauit per mortem Christi, nec vllam modò vim habet. Confir. ex alijs, quæ ibidem habentur. Non enim est lex naturæ, vt pater posset omnia vota puellæ, quamdiu in eius domo manet, irrita reddere: neque vt sola taciturnitate parentis vel mariti vota firmentur; neque vt votum ratum sit, si statim non contradixerint, est igitur ista lex carimonialis. Adde, loco illo Num. 30. agi tantum de votis abstinentiæ quarundam rerum, vt colligitur ex fine cap. & ex D. Augustini. explicatione. Neque sub nomine *abstinentiæ* ibi videtur posse comprehendendi *continentiæ*; quia tunc non erat tempus continendi. Idem expressè docet Gratianus 33. qu. 5. cap. fin. Confir. Secundò, Quia Ius naturale non dicitur tantam subiectionem vxoris ad virum, cum non solum sit subdita, sed focia etiam in familiæ administratione, et si viro subordinata. Imò nec in Religiosis, nec in impuberibus, lex naturæ tantam subiectionem, nec tantum dominium in ipsorum voluntatem Prælato aut patri concedit. Vnde & illa distinctio quæ est in votis puberum & impuberum (de qua supra dub. 14.) non est ex lege naturæ, sed ex Iure positiuo.

90 Ad ratio- nes.

Nec obstat, quòd *vir sit caput mulieris*; & quòd Apostolus ad Ephesios 5. præcipiat vt *mulieres vi-*

ris suis subiectæ sint in omnibus sicut Ecclesia Christo. Hæc enim commodè intelligenda sunt, nimirum in ijs quæ ad familiæ administrationem pertinent. In ijs enim quæ pertinent ad actum coniugalem, non est ipsa magis subdita viro, quàm vir ipsi; itaque est viro par. Simili modo Apostolus ad Tit. 2. monet *seruos dominis suis subditos esse, in omnibus placentes, & in omnibus bonam fidem ostendentes*: non tamen idcirco dominus omnia seruorum vota irritare potest, sed solum quæ iuri ipsius officiant. Deinde in multis vxor non est subdita viro, nec tenetur ei morem gerere, nisi ratione scandali; vt videntur odia, lites, blasphemie. Nullo enim Iure potest ei maritus prohibere ne det eleemosynas de suis paraphernis, vt inquit Angelus & Siluester supra, aut ne interdum det eleemosynas de bonis communibus; ne moderatè corpus domet, ne vespere & mane oret. poterit ergo hæc vouere, & exequi, etiam inuito marito. Cauere tamen debet ne hæc faciat cum ipsius scandalo: & huc maximè spectat Apostolus, cuius sententia non habet vim præcepti, nisi ratione materiæ vel scandali.

Itaque vir non poterit irritare vota vxoris de rebus præceptis, vt de non omitendo Sacro diebus festis, de non mentiendo, &c. neque ea quorum executio refertur ad tempus soluti matrimonij; quia nullo modo ipsius iuri incommodant; neque vota certarum precum, aut eleemosynarum de rebus quarum integram habet administrationem. poterit tamen vota ieiuniorum, præsertim quibus posset fieri ineptior ad vsum matrimonij, peregrinationum, humi cubationum, habitus simplicioris, &c.

Vt autem hæc omnia distinctius explicentur, Dico Primò, Vota quæ facta sunt à muliere ante matrimonium inuitum, non possunt postea à viro irritari propriè, sed solum suspendi. Ratio est, Quia quando obligatio est contracta, ipsa erat sui iuris; neque ratione materiæ, neque ratione gubernationis voluntatis viro subdita, vnde non habebant tacitam illam conditionem, Nisi maritus contradixerit, quare non possunt ab eo irritari; nisi irritatio accipiatur latè, vt comprehendat etiam suspensionem, vt sæpè accipitur à DD. Possunt autem suspendi, vt apertè colligitur cap. 15. Noluit. 33. qu. 5. ex D. Augustino q. 59. in Exodum. Ratio est, Quia executio potest esse viro molesta; & non deceat vt ea fiat ipso repugnante: soluto tamen matrimonio, vel vxore sui iuris effecta, reuiuiscit vis voti, & tenebitur exequi, si vsque ad illud tempus votum se extendebat.

Dico Secundò, Si tamen mulier erat impubes cum votum faceret, vel si votum erat tale vt à parente vel tutore posset irritari; probabile est, etiam à marito posse. Colligitur ex d. c. Noluit. Nam agitur de voto puellæ factò cum esset sub potestate patris, in quod pater etiam consenserat. multò ergo magis poterit irritare votum, si is cui suberat non consenserat. Ratio est, quia maritus succedit in locum parentis, tutoris & curatoris ad gubernandam eandem voluntatem, eiusque leuitati & imprudentiæ succurrendum, ergo sicut votum, quod emisit eo tempore quo parenti vel tutori erat subiecta, erat pendens ab eorum consensu; ita etiam pendet à consensu mariti, qui in horum potestatem succedit. Nam potestas prima quasi continuatur, et si in diuersis subiectis. Vnde sequitur, si puella

91

Vota ante matrimonium edita.

92

Si ante pubertyatem.

Successor in eadem potestate.

puella emisit votum castitatis aut Religionis ante pubertatem, vel realia post pubertatem adhuc minor existens, id est, ante vigesimum quintum annum expletum, absque eorum quibus suberat facultate; maritum posse ea irritare, etiam ante consummatum matrimonium. quia statim per ipsum contractum matrimonij rati succedit in illorum potestatem. Ita Sancius lib. 9. de matrim. disp. 4. l. n. 4. Quae omnia rectè procedunt secundum priorum sententiam, quae marito plenam potestatem in omnia vxoris vota concedit, quam diximus esse satis probabilem. In altera non procedunt nisi in votis quorum executio auctoritati mariti potest officere, in quibus vxor tenetur illi parere.

93
Si carebat
tutore vel
curatore.

Dico Tertio, Si carebat parentibus vel tutoribus cum votum faceret, maritus contracto matrimonio adhuc poterit irritare, modo ipsa tunc temporis, cum sibi obligationem imponeret, fuerit in ea aetate, in qua filiorum vota à parentibus, tutoribus, vel curatoribus irrita reddi possunt. Ratio est, Quia toto illo tempore, quo secundum leges congruit ei habere tutorem vel curatorem, votum pendet ab illius arbitrio, si contingat illum constitui: atqui maritus succedit in eandem potestatem; ergo etiam ab eius arbitrio pendet. Ita Sancius supra.

Idem dicendum de aliis qui parentibus vel tutoribus carent, & alicui magistro, domino, vel Superiori postea subesse incipiunt. Hinc dominus potest irritare vota serui impuberis omnia, etiam personalia; & omnia realia puberis. quia est ei loco tutoris & curatoris. secus si erat maior: tunc enim solum sibi praedictantia, vt supra dictum est. Simili modo si Nouitius in saeculo vel in Nouitatu emisit vota in ea aetate, in qua parens, tutor, vel curator potuisset ea irritare: eadem poterunt etiam à Praelato Religionis irritari, cum in illorum potestatem succedat, vt ibidem Sancius notat.

94
Vota ante
consumma-
tum emis-
sa.

Dico Quarto, Vota vxoris emissa contracto matrimonio ante consummationem, possunt eodem modo irrita reddi à marito, sicut emissa consummato matrimonio, excepto voto castitatis & Religionis. Ratio est, Quia auctoritas mariti in vxorem acquiritur per ipsum contractum. Itaque si vxor aliquod votum fecit in iis in quibus ipsi est superior & caput, potest illud ab eo in irritum reuocari.

Votum Re-
ligionis.

Excipio Primo, Votum ingrediendae Religionis; tum quia ius facit ei potestatem ingrediendi etiam inuito marito: tum quia per huius voti executionem constituta est extra mariti potestatem. Vnde par non est vt maritus possit irritare. Si neglecto voto matrimonium consummarit, non poterit absque consensu mariti intrare. quia consummato matrimonio illud ius intrandi amisit, & tenetur marito adherere, ei que debitum reddere. cum que non vouerit castitatem, poterit etiam petere; mortuo marito tenetur voto satisfacere: quia non fuit extinctum, sed suspensa executio. idem dico si maritus adulterium committat, aut velit pariter conuerti, vt infra cap. 41. dub. 5. dicitur.

Probabile tamen est, matrimonio consummato, maritum posse illud votum irritare. Ita enim tenent DD. primae sententiae initio allatae: quo casu non tenebitur marito mortuo intrare. Quod si ante consummatum matrimonium voueat Religionem in tempus soluti matrimonij; maritus

poterit hoc votum, iuxta praedictam sententiam, irritare. quia per executionem huius voti vxor non erat constituenda extra illius potestatem. quod si maritus non irritauerit, peccabit ipsa quidem mortifere, si illo mortuo ad secundas nuptias tranfierit; quia faciet contra votum: hic tamen maritus secundus poterit illud irritare: quia in ius prioris mariti, à quo illud pendeat, succedit.

Secundo, Excipio votum castitatis ante consummatum matrimonium ab vxore emissum. hoc enim, secundum veriorum & communiorum sententiam, à marito non potest irritari. Vt enim autem teneatur ingredi Religionem; vt voto faciat satis, dicitur infra cap. 41. dubit. 6. Si matrimonium consummanerit, non potest integram castitatem seruare, sed tenetur reddere debitum. itaque ex hac parte non eget irritatione. non tamen potest petere, nec maritus votum illius quoad hoc irritare potest, vt plerique Doctores nobiscum sentiant. Iuxta tamen aliorum probabilem sententiam supra num. 87. relaxam poterit maritus hoc votum absolute irritare ratione iuris quod habet non quidem in materiam, sed in personam; ac proinde etiam obligationem non petendi tollere: quo pacto poterit ipsa, etiam petendo, matrimonium consummare.

Votum ca-
stitatis.

Dico Quinto, Vota ab vxore consummato matrimonio facta, secundum veriorum sententiam non possunt irritari à marito, nisi quatenus eius iuri incommodant, vel materia eius iurisdictioni subest: secundum tamen probabilem multorum opinionem possunt irritari omnia (vt patet ex supra dictis) exceptis istis, quorum primum est, Votum castitatis vxoris factum non solum consensu mariti, sed etiam ipso iure petendi cedente. quo casu cum ipse non retineat ius petendi nisi remotum, & quali in radice (quatenus videlicet vinculum essentiale matrimonij perseverat) potest ipsa liberè negare petenti: ac proinde tenetur negare, quia tenetur seruare votum quantum potest.

95
Consum-
mato ma-
trimonio.

Prima ex-
ceptio, vo-
tum casti-
tatis vxor-
is.

Dices, Maritus semper manet superior, ac proinde et si non habeat ius in materiam, habet tamen ius in voluntatem vxoris ad eam in omnibus dirigendam. ergo poterit adhuc irritare: sicut Praelatus et si iure suo cesserit apud inferiorem, nihilominus votum eius irritare potest, vt supra diximus. Resp. Hoc argumentum valde confirmat sententiam nostram. quia videtur conuincere, maritum non habere ius in voluntatem vxoris, quale habet Praelatus in voluntatem subditi, & pater in voluntatem filij impuberis: & consequenter non posse omnia vxoris vota irritare, quamuis absque consensu eius sint facta. Nihilominus tenedo alteram sententiam, dici potest, maritum posse restringere suam potestatem, quam habet in vxorem, faciendo illam ex parte sui iuris: hoc autem non potest facere Praelatus erga subditum. Ratio est, Quia potestas Praelati est ex regula, & ex approbatione Ecclesiae; quorum neutrum ipse potest mutare, aut vim & effectum priuato pacto impedire vel restringere: at potestas mariti in vxorem est ex contractu priuato. Vnde vel in ipso contractu limitari (vt si addatur vt vxor habeat administrationem dotis,) vel postea nouo pacto superueniente restringi aut suspendi potest.

Dixi, non solum consensu, &c. Consentiendo enim simpliciter, vt vxor voueat castitatem, non videtur cedere iure petendi, vt illius sententia

Consentien-
do vt vxor
voueat, an
iure suo
cedat.

Auctores docent; quia non censetur sibi in tantum velle praiudicare, nisi id explicet; praesertim cum ille consensus operetur aliquid: partim vt votum sit firmitus, cum ipse sine peccato mortali non possit irritare; partim vt licite fiat. debet enim vouens se iungi toro; alioquin exponeret se periculo violandi voti: non potest autem toro separari sine consensu mariti; quare nec licite absque eius consensu tale votum edere. Hoc tamen votum solum obligabit illam ad non petendum debitum, & ad abstinendum a fornicatione, aliisque peccatis luxuria: tenebitur tamen marito petenti reddere debitum; nec maritus petendo peccabit, cum nec ipse vouerit, nec iure suo cedere cogitauerit. Quod si maritus hoc votum postea irritauerit, peccabit quidem mortiferè; valida tamen erit irritatio, vt docet Sotus lib.7. de Iustitia qu. 3. ar. 11. Arragon. qu. 88. ar. 8. Saneius lib.9. de matrimonio, disp. 40. n. 17. vbi pro hac sententia citat multos alios recentiores, ita vt hæc sententia sit satis probabilis: etsi contrariam putem veriore. 96

Secundo excipitur votum quo vterque mutuo consensu & ex pacto vouet castitatem. Tunc enim maritus non potest votum vxoris irritum reddere, nec vxor viri; vt expressè docet D. Augustinus epist. 199. ad Ediciam. Consentiant DD. in 4. d. 32. & Canonista. Ratio est, quia vterque ita ex pacto vouendo, omni iure suo ad actum matrimonij cedere censetur, vel etiam expressè cedit, vt patet ex cap. Dudum, de conuers. conjugat. Ideo enim mutuum consensum & votum exigunt, vt se omnino tutos praesentent a mutua petitione: at non essent omnino tuti, nisi renuntiarent omni iuri, quod ad illum actum habent. qui enim iuri suo non renuntiavit, potest alterum cogere ad reddendum: eo autem renuntiato non potest. Ad quod etiam non parum iuuat illud votum, quo renuntians iuri erga coniugem, obstringit se Deo. Nam petendo non solum iniuriam faceret coniugi, sed etiam esset sacrilegus & infidelis in Deum. Constituit ergo alter alterum extra ius suum & iurisdictionem, facitque omnino sui iuris in actu matrimonij, vnde non retinet vllam auctoritatem irritandi aut suspendendi voti alterius. Tertiò excipitur votum quo vterque ex pacto vouet ingressum Religionis; vel maritus susceptionem Ordinis sacri, vxor castitatem in saeculo si est vetula, & extra periculum incontinentiae; vel ingressum Religionis, si est iuuenis aut in periculo. Ratio est, Quia cum hoc votum tendat ad perfectam separationem, & mutationem status in quo seruent perpetuam continentiam, videntur renuntiare iuri reuocandi. Ita Saneius supra. Confirmatur, Quia vterque per tale pactum voto firmatum acquisiuit ius iustitiae ad exemptionem a iurisdictione & seruitute mutua, possuntque se mutuo ad executionem vrgere & cogere. ergo non videntur ius irritandi referuasse. Secus tamè est, si mutuo consensu voueant, se soluto matrimonio seruaturus castitatem. quo casu docet Saneius, maritum posse votum vxoris validè irritare; quia per executionem, status non est mutandus, sed supponitur mutatus, quando executio fiet, & aliàs nullum fit praedictum vxori illa irritatione. peccaret tamen mortiferè irritando; quia antè consensit. Idem dicendum de aliis mutuo consensu factis, quae non murato statu sunt exequenda: quia vxor manet sub potestate viri.

96
Secunda
exceptio.

Tertia
exceptio.

Dico Sextò, Facto diuortio ob viri adulterium, aut condemnationem haereticos, si vxor aliqua vota faciat, non poterit vir postea reconciliatus illa irritare, sed tantum suspendere, sicut si ante matrimonium emissã fuissent. Ita Saneius lib. 9. disp. 39. num. 40. Ratio est, Quia cum vxor vouit, erat sui iuris, & omnino independens a potestate mariti, vnde eius vota perinde se habent ac si ante matrimonium facta fuissent: in quibus maritus solum habet ius suspendendi, vt dictum est supra num. 91.

Dico Septimò, Vxor non potest vlla viri vota in irritum reuocare, nisi quatenus eius iuri officiant. Est communis DD. Ratio est, Quia cum sit subdita, non habet vllam auctoritatem in virum, nisi quatenus habet ius in materiam, nempe in iis in quibus vir ex lege matrimonij vel alterius contractus tenetur se vxori accommodare, vt in actu matrimonij, in coniunctione tori & domicilij, & similibus, in quibus requiritur consensus vxoris. Vnde si vouit gestare habitum religiosum, si longa ieiunia, si cubare humi, praesertim ad longum tempus, si longas peregrinationes absque graui causa, potest vxor irritare, si tamen subfit voto grauis causa, non potest irritare; vt si voueat assumere crucem in subsidium Terrae sanctae, vel contra haereticos aut infideles, vt passim docent Doctores.

Sed quid si maritus vouerit non petere debitum? Respondeo, Multi DD. putant, vxorem tale votum posse irritum reddere: quia ipsi onerosum & verecundum semper petere. Ita D. Thomas in 4. d. 32. qu. vnica ar. 4. ad 1. vbi dicit hoc esse probabilius. Idem sequitur Nauar. c. 12. num. 60. & multi alij, estque satis probabile. 98

Contrarium tamen videtur verius, & tenet D. Thomas quodlibet. 3. artic. 18. Gratianus in cap. fin. 33. quaest. 5. & multi alij. Confirmatur ex cap. Quidam. 3. de conuersione conjugatorum; vbi dicitur, eum, qui inuita vxore professus fuerat, etsi professio non valuit, non posse petere debitum: *quia cum esset in eius potestate id promittere, votum quo ad hoc tenuit, secus tamen esse quoad non reddendum debitum: quia id non erat in eius potestate.* Et cap. Placet. eodem tit. idem dicitur de muliere, quae cum maritum putaret mortuum, professionem fecit. Ratio est, Tum quia onus petendi, quod imponitur coniugi, est parui momenti; potest enim minimo indicio petere; & alter tenetur se tunc paratum exhibere: tum quia etsi est alteri aliquod onus, tamen iure suo vitur. non enim lege matrimonij tenetur petere, sed solum petenti reddere.

Distinctio quam adfert Nauarrus inter petere & exigere, non videtur hic habere locum: Quia Pontifex aperte insinuat, ideo non posse exigere, quia quantum in se, tenetur seruare votum continentiae. Vnde sequitur, nec posse benignè petere, aut rogare. Qui tamen alteram sententiam tenere vellet, respondere posset, eum qui sic vouit, non posse petere, nisi votum à coniuge irritetur, sed non videtur ea mens Pontificis. si enim tam facile poterat votum elidi, cur tam serio & absolute respondetur non posse petere?

Ex his patet quid dicendum si maritus voueat continentiam. Cum enim non possit vouere continentiam absolute absque facultate coniugis, hoc votum non habet vim, nisi quoad ea in qui- 100

98
Quid possit
vxor in
voti viri.

99
Votum
mariti de
non peten-
do debito.

100
Votum con-
tinentiae
mariti.

quibus ipse est sui iuris, per quæ nullum fit præiudicium coniugi; nimirum quoad non petendum debitum, & abstinendum ab omni actu libidinis, præter eum in quo debet morem gerere vxori. Itaque etsi hoc votum, secundum probabilem sententiam iam dictam, possit irritum reddi ab vxore quoad non petendum debitum, non tamen quoad abstinendum ab aliis libidinibus, v. g. à sui pollutione, &c.

Adde, votum continentia, & non petendi debitum, ordinariè censeri illicitum & indiscretum in coniugio, nisi ex consensu coniugis, qui permittat vouenti vt seorsim cubet: tum quia exponit se periculo violandi voti, si assidue eum coniunge cubet; tum quia alteri coniugi sæpè est molestum & odiosum tale votum, eò quòd semper cogatur petere. Ita D. Thomas in 4. d. 32. supra, & Durandus ibidem q. 2. & alij. non tamen idcirco definit obligare; quia est de bono consilij, etsi absque peticulo non mandetur executioni.

DUBITATIO XVI.

*Quinam possint vota commutare,
& quo modo.*

Dico Primò, Quisque potest sua auctoritate votum suum commutare in id, quod constat esse melius. Est communior sententia Doctorum: ita enim sentit Maior in 4. d. 38. qu. 3. Angelus, Votum 4. qu. 2. Caietan. qu. 88. ar. 12. Sotus lib. 7. qu. 4. ar. 3. Couar. in cap. Quamuis pactum, p. 1. §. 3. num. 4. Nauar. cap. 12. num. 75. Probatur ex cap. Peruenit. 2. de iureiurando: *Proposuit seu promissum non infringit, qui in melius illud commutat.* Ratio est, Quia in eo, quod melius est, censetur contineri quod minus est. vnde dando melius, excellenter soluit quod promiserat. Sic inter homines optimè soluit promissum, qui dat id quod promissario est gratius; vt si loco canis promissi, des equum; vel loco ouis, bouem; loco nummi argentei, aureum.

Hinc fit vt votum orandi septem Psalmos, possit commutari in votum faciendi Sacrum; & peregrinationem ad S. Mariam Hallensem, in peregrinationem ad S. Mariam Lauretanam; & omnia vota personalia & realia in votum Religionis; & votum ingrediendæ Religionis laxioris, in strictiorem.

Melius voco, non quod ex genere suo est præstantius; sed quod omnibus expensis Deo gratius est nos facere. Etsi enim per se & ex suo genere melior sit oratio quam ieiunium; & eleemosyna quam carnis afflictio per cilicium; tamè qui vouit ieiunium vel cilicium, non potest suo arbitrio ista in orationem aliquam vel eleemosynam commutare: quia non semper Deo gratius est nos id facere, quod per se est excellentius; sed quod pro tempore, loco, & dispositione nostra magis congruit ad nostram salutem à nobis fieri. Itaque in hoc poterit fieri commutatio: abundè enim satisfacit promissioni, qui loco rei promissæ, soluit promissario ad quod ei est gratius. Nisi fortè ex alio capite id hoc soluendum erat obstrictus, & solutio huius non impedit voti executionem. tunc enim non potest votum in illud commutari, sed vtrumque præstandum est. non enim potest fieri commutatio voti in id quod aliàs erat debitum,

nisi quando executio vtriusque nequit constare: quamuis tunc non opus sit commutatione, cum obligatio voti cesset, si alterum omitti nequeat.

Sed contra Obicitur Primò, Commutatio votorum pertinet ad auctoritatem Superioris, sicut & dispensatio, vt patet cap. 1. de voto & voti redemp. vbi dicitur, *commutationem voti pendere ab arbitrio Superioris*: ergo sicut nemo priuata auctoritate potest in suo voto dispensare, ita nec commutare. Secundò, Quia debitor soluens creditori rem meliorem, non liberatur obligatione, sed tenetur soluere quod debet, vt habetur L. 2. 7. Si certum petatur. Tertio, Quia nemo potest esse Iudex in propria causa. Ob hæc argumenta quidam sentiunt, vota non posse propria auctoritate etiam in apertè melius commutari. Ita Siluester, Votum 4. quæst. 7. citat pro se Innocentium, Ioannem Andream, & Goffredum. Sed quod diximus est veritas. vnde

Ad Primum Respondeo, Commutatio non requirit auctoritatem Superioris, nisi quando non constat id esse melius in quod fieri debet commutatio. vel enim requiritur Prælati auctoritas in commutatione, vt in persona Dei determinet quid sit Deo acceptum, vt docet S. Thomas art. 12. ac proinde non erit necessaria quando id per se satis notum est: vel requiritur vt nomine Dei condonet priorem obligationem pro posteriore; & hoc necessarium non est in proposito casu; quia promissio rei minoris abundè soluitur in re maiore, ita vt non sit opus condonationis beneficio.

Ad Secundum: Lex illa intelligenda de re meliore, quæ tamen non est gratior creditori. sæpè enim quod melius est, non est homini gratius: scilicet in Deo, cui opera quòd meliora, eò gratiora.

Ad Tertium: Nemo potest esse Iudex in propria causa inuita parte; scilicet si pars consentiat, vt in proposito.

Petes Primò, Vtrum votum ingrediendæ Religionis possit propria auctoritate commutari in susceptionem Episcopatus? Quidam affirmant, vt Viualdus n. 73. Ratio est, Quia Episcopatus est status perfectior, vt pote perfectionis acquisita.

Sed contrarium expressè habetur cap. pa. nult. de voto: vbi Pontifex dicit, *eum, qui solemniter emisit votum suscipiendi habitum regulare, & postea electus fuit Episcopus, debere Ecclesie regimen resignare, & votum implere, si conscientia sua consulerit velit.* Ratio est, Quia Episcopi status dicitur perfectior, non quia hominem perfectiorem Deoque gratiorem efficit quam Religio, aut illum ad perfectionem magis adducit; sed quia secundum rectum ordinem perfectionem supponit: est enim status postulans perfectam charitatem, qua animam suam ponat pro ouibus suis, & eas ad perfectionem nitatur adducere. Deinde quia munus Episcopi est conferre Sacramentum Confirmationis & Ordinis, quibus efficitur perfecti Christiani & ministri Ecclesie. Vnde temeritatis & arrogantia esse videtur ad Episcopatum aspirare; quia videtur sibi perfectionem, quam ille status supponit, arrogare, & se idoneum tanto muneri indicare. Status autem Religionis adducit ad perfectionem, Deoque magis charum efficit. Itaque etsi ille status dicatur perfectior, tamen non est Deo gratius vt illum hic & nunc amplectaris potius quam statum Religionis; vel certè si gra-

102
Obiectio-
nes.

Resp.

103
Commuta-
tio in Epi-
scopatum.Episcopa-
tus quo
modo dica-
tur status
perfectio-
nis.